

Πολλοί σήμερα αναθεματίζουν τη περίοδο της «Μεταπολίτευσης» ως υπεύθυνης όλων των κακοδαιμονιών, που περνάει η χώρα μας και την θεωρούν υπαίτια της σημερινής οικονομικής κρίσης. Οι απαξιωτικές αποστροφές για τη περίοδο αυτή, επικεντρώνονται στο γεγονός πως κατά τη διάρκειά της υπήρξε μια εντυπωσιακή ευμάρεια και ευζωία στον ελληνικό πληθυσμό, πράγμα που θεωρήθηκε ex post ως αμάρτημα. Πολλοί, μάλιστα, κάνουν ένα βήμα παραπάνω στην καταφρονητική τους επιχειρηματολογία: την ταυτίζουν με ό,τι «παλιό», «φθαρμένο», «μη-εκσυγχρονιστικό» και με έναν άγονο και αντιπαραγωγικό «κρατισμό».

Ωστόσο, θα ήθελα να υπενθυμίσω –ιδίως στη νεότερη γενιά που δεν έζησε και, εύλογα, δεν γνωρίζει τα γεγονότα, αλλά και σε πολλούς έλληνες πολίτες, που ξαφνικά κόντυνε η μνήμη τους και αναθεματίζουν τη περίοδο αυτή– ποια ήταν η κατάσταση της χώρας μας στην αρχή της μεταπολίτευσης (1974) και πως μεταβλήθηκε σε ευρωπαϊκή δημοκρατία, κυρίως με την παρουσία στο τιμόνι της εξουσίας του μεγαλύτερου πολιτικού της νεότερης Ελλάδας. Του Κωνσταντίνου Καραμανλή.

Η πρώτη, λοιπόν, περίοδος της μεταπολίτευσης (1974-1980) σφραγίζεται αναμφίβολα από την εμβληματική και επιβλητική προσωπικότητα του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Θυμίζω, λοιπόν, της νύχτα της 23ης προς την 24η Ιουλίου 1974, όλα φαινόντουσαν να καταρρέουν για τη χώρα μας. Κράτος δεν υπήρχε. Κυβέρνηση δεν υπήρχε. Η επιστράτευση, που είχε κηρύξει η Χούντα είχε αποτύχει. Τα νέα από την Κύπρο ήταν δραματικά και άκρως ανησυχητικά για το μέλλον ολόκληρου του Ελληνισμού. Η οικονομία, χτυπημένη από την πετρελαϊκή κρίση και από τις συνέπειες του Κυπριακού εμφάνιζε κίν¬δυνο κατάρρευσης. Κανείς δεν μπορούσε να ξέρει πώς θα εξελίσσονταν τα πράγματα και τι επιφύλασσε το μέλλον.

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής αγωνίστηκε να συγκρατήσει αυτή την κατά-σταση της πλήρους εθνικής κατάρρευσης. Και το επέτυχε. Γρήγορα κράτος ξαναβρήκε το ρυθμό του. Η Κυβέρνηση πήρε γερά στα χέρια της τα ηνία της χώρας. Οι ένο¬πλες δυνάμεις έχοντας επί κεφαλής τους ως Υπουργό ένα μεγά¬λο πολιτικό, τον Ευάγγελο Αβέρωφ ξαναβρήκαν την πειθαρχία, το φρόνημα και την αυτοπεποί¬θησή τους. Η οικονομία τέθηκε παρά τις

τεράστιες δυσκολίες, υπό έλεγχο. Και η επί ξυρού ακμής εξωτερική θέση της χώρας, παρά τον Αττίλα 2, στις 14 Αυγούστου 1974, σταθεροποιήθηκε. Η Κυβέρνηση προκήρυξε ελεύθερες, γνήσιες και ανόθευτες γενικές εκλογές -που ανάλογες δεν είχε γνωρίσει ποτέ η χώρα- από τις οποίες βγήκε νικητής με μεγάλη πλειοψηφία το νεοσύ¬στατο από τον Κων. Καραμανλή κόμμα της Νέας Δημοκρατίας. Ακολούθησε δημοψήφισμα για τη μορφή του πολιτεύματος, που ανέδειξε νικήτρια την Προεδρευόμενη Δημοκρατία.
Με τη σφραγίδα του Κωνσταντίνου Καραμανλή αποκαθιστόντουσαν τα βαθιά διχαστικά τραύματα του εμφυλίου (π.χ. νομιμοποίηση του ΚΚΕ), ενώ εγκαθιδρύονταν μια σύγχρονη πολιτική Δημοκρατία, θωρακισμένη από οποιαδήποτε δυνατότητα ανατροπής της. Η Ελλάδα έμπαινε αποφασιστικά στην εποχή της εθνικής, πολιτικής και κοινωνικής της αναγέννησης. Οι δημοκρατικοί θεσμοί αποκαταστήθηκαν πλήρως και ένα νέο και σύγχρονο Σύνταγμα ψηφίσθηκε στη Βουλή. Την ίδια περίοδο, η χώρα ξεκινούσε μια δημιουργική οικονομική πορεία, εντασσόμενη, μάλιστα, στην τότε ΕΟΚ. Παρ' όλες, λοιπόν, τις πετρελαϊκές κρίσεις (το 1973 και το 1979) –οι οποίες οδήγησαν σε δυσπραγία όλες τις χώρες του κόσμου – η Ελληνική οικονομία κράτησε και η πορεία της χαρακτηρίζονταν από σταθερότητα, ενώ δεν εγκατέλειψε την «κεϋνσιανή» πολιτική της πλήρους απασχόλησης και του κράτους πρόνοιας. Αντίθετα, πέτυχε ουσιαστική αναδιανομή των εισοδημάτων στο πλαίσιο μιας θεσμικής συναίνεσης και συνεννόησης. Κατά τη περίοδο εκείνη, ολοκληρώθηκε, επίσης, η ανασυγκρότηση του Ελληνικού εθνικού κράτους, ομογενοποιήθηκε ο πληθυσμός του, μειώθηκαν οι περιφερειακές ανισότητες, εξαφανίστηκαν οι άγονοι διχασμοί, ενώ άρχισε να οικοδομείται μια κοινωνία πολιτών στο πλαίσιο μιας συνετής φιλελευθεροποίησης, όπου το κράτος είχε έναν ισορροπημένο ρυθμιστικό ρόλο. Παράλληλα θωρακίστηκε η αμυντική ικανότητα της χώρας και ανυψώθηκε το εθνικό μας κύρος διεθνώς, σε βαθμό μάλιστα που η σημερινή ισχυρή Τουρκία να βρίσκεται τότε σε μειονεκτική θέση απέναντί μας. Η Ελλάδα κατά την περίοδο εκείνη ήταν η ισχυρή, ανερχόμενη, ήρεμη δύναμη της Μεσογείου. Αντίθετα, στη γειτονική μας Τουρκία δέσποζε ο Αττίλας του Κυπριακού, η οικονομική ανισορροπία και η απομόνωσή της (έξω από την ΕΟΚ), ενώ χαρακτηρίζονταν από μια «νευρική» επιθετικότητα απέναντί μας –απόδειξη της αδυναμίας της.
Στα θετικά της «Μεταπολίτευσης» του Κωνσταντίνου Καραμανλή, θα πρέπει να συμπεριλάβει κανείς και την ποιότητα των πολιτικών που εκείνος προωθούσε. Υπήρξα βουλευτής από το 1974. Αισθανόμουνα δέος και βαθύ σεβασμό, οσάκις βρισκόμουνα μέσα στην αίθουσα του Κοινοβουλίου, όπου δέσποζαν προσωπικότητες και άνθρωποι ιδιαίτερου πνευματικού βάρους και παγκόσμιου κύρους. Η Βουλή τότε διέθετε 15-20 πολιτικούς, που θα μπορούσαν επάξια να διαδραματίσουν ρόλο πρωθυπουργού. Αλλά και εμείς –νέοι τότε βουλευτές– ξέραμε το ρόλο μας. Ουδέποτε υπερβάλαμε και πάντοτε δείχναμε τον προσήκοντα σεβασμό απέναντι στους «μεγάλους» –και ηλικιακά και αξιοκρατικά – συναδέλφους μας. Παράλληλα, μας διείπε ένα βαθύ πνεύμα καθήκοντος. Βασική αρχή της πολιτικής μας διαδρομής δεν ήταν η «επικοινωνία», αλλά το όραμα και η ιδεολογία για την οικοδόμηση –ή έστω τη βελτίωση– ενός καινούργιου κόσμου. Στους περισσότερους από μας, η ατομική μας προβολή έρχονταν πολύ πίσω στις ιεραρχήσεις και τις επιλογές μας. Σημειώνεται πως καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορικής διαδρομής της «Μεταπολίτευσης» επικράτησε ο ελεύθερος στοχασμός. Ο πολιτικός προβληματισμός και η διαπάλη των ιδεών –πολλές φορές μέσα σ' ένα πλαίσιο πολιτικής και κοινωνικής συναίνεσης, αλλά και συγκρούσεων – ήταν πάντοτε τα κυρίαρχα ρεύματα στη σκέψη και στη συμπεριφορά πολιτών και πολιτικών. Κατά την περίοδο αυτή, το ατομικιστικό στοιχείο υποτάχθηκε στο συλλογικό και στο κοινωνικό, ενώ η ουσία της πολιτικής επικρατούσε συντριπτικά της

εικόνας και του «φαίνεσθαι». Κυρίαρχο στοιχείο στον κοινωνικοπολιτικό στίβο, τότε, υπήρξε το καλούμενο «κοινωνικό ζήτημα». Αυτό –συνδυαζόμενο με τη συγκεκριμένη λειτουργία του εθνικού κράτους– διαμόρφωνε το πλαίσιο του καλούμενου «κοινωνικού φιλελευθερισμού», ο οποίος δέσποζε, ως το βασικό ιδεολογικοπολιτικό σύστημα της εποχής εκείνης.

Τελικά, ανατρέχοντας στοχαστικά στη περίοδο εκείνη, πρέπει να ομολογήσω πως η εμβληματική φυσιογνωμία του Κωνσταντίνου Καραμανλή διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο για πολλούς από τους νέους τότε πολιτικούς, να στρατευθούμε με τη ΝΔ. Γιατί ο Καραμανλής μας ενέπνευσε και μπόλιασε τη ψυχή μας με τον οφειλόμενο σεβασμό και αγάπη προς την πολιτική, τους πολίτες, την κοινωνία και μας δίδαξε ήθος. Ήταν εκείνος που μας έπεισε, πως θα μπορούσαμε μαζί του να συμβάλουμε στην οικοδόμηση του καινούργιου κόσμου που ερχόταν. Γι' αυτό και του οφείλουμε μεγάλη ευγνωμοσύνη.

του **Σωτήρη Χατζηγάκη**
πρώην υπουργού
Twitter: @SotHatzigakis
Facebook: https://www.facebook.com/SotirisHatzigakis